

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski fah 342 • Telefon uredništva 30-866 i 26-105, uprave 30-866 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 12 maj 1939

God. X • Broj 19.

Ostavka brata E. L. Gangla

Ostavka brata E. L. Gangla na položaj prvog zamenika Starešine Saveza Sokola KJ, koju smo objavili u prošlom broju, dojmila se vrlo bolno jugoslovenskog Sokolstva, pa je zato tako teško i sa tolikim oklevanjem prihvaćena. Već na glavnoj godišnjoj skupštini je brat Gangl u nekoliko mahova najkategoričnije izjavio da mu njegove godine i njegovo fizičko stanje ne dopuštaju da se u onolikoj meri posveti naporima, koje, naročito u današnjim vremenima, iziskuje od njega taj položaj, pa da je zato njegova odluka o tome da se povuče neopoziva. Ali su pretstavnici Sokolstva iz čitave zemlje toliko već navikli, da u liku i imenu brata Gangla vide utelovljenje svega što za njih znači Sokolstvo, da su tu prvi put — i pored poslovične sokolske discipline — pokazali jednodušnu neposlušnost, pa su ga, i u prkos njegovih najodlučnijih protesta i uveravanja, da će ostavku pre ili posle ipak predati, ponovo izabrali za prvog zamenika Starešine.

Pred istom situacijom našao se i plenum Savezne uprave, kada je, posle izbora na glavnoj skupštini, brat Gangl uputio isto tako odlučnu ostavku Izvršnom odboru, — uviđajući očit, da sa tako uporno izraženom voljom brata Gangla mora najozbiljnije računati i da mu ne ostaje drugo nego da tu volju primi k znanju. Saveznoj upravi je to još teže padalo nego li ostalom članstvu, jer su njeni članovi već godinama bili navikli na to da, kao svoje najveće zadovoljstvo smatraju, to što su najbliži saradnici brata Gangla. Ali iz odlučnog teksta pisma brata Gangla bilo je jasno, da bi svako daljnje neprihvatanje ostavke značilo samo novu ostavku, i zatim ponovno sazivanje plenuma Uprave, i na koncu konca ipak — definitivnu ostavku!...

Saveznoj upravi nije, dakle, ostalo drugo nego da tu činjenicu, da se brat Gangl ne nalazi više na prvom odgovornom mestu u Sokolstvu, i ako teška srca, primi kao neizbežnost te da se uteši činjenicom koje je svestan svaki i najudaljeniji Sokol u našoj zemlji, a ta je, da ova ostavka nikako ne znači rastanak sa bratom Ganglom. Ne samo što ne znači rastanak sa njime kao Sokolom, već ni rastanak sa sokolskim uzorom, sa najpopularnijim i najmilijim bratom, sa čovekom čiji će se autoritet u Sokolstvu, i nakon ove ostavke, održati neumanjen, kao autoritet jednog od najzaslužnijih pobornika Jugoslovenstva i Sokolstva. — kao sokolskog Patrijarha!

Zato neka naši čitatelji ne očekuju u ovom članku neko oproštajno slovo, sa podacima iz života i rada. Ne, — to se čini onima koji odlaze, a brat Gangl se nije ni za korak udaljio od nas, niti mi od njega. Svoju ostavku on ni za trenutak nije tako shvatio; niti bi to bilo moguće od čoveka, kojemu Sokolstvo znači srž života. Ostavka brata Gangla pretstavlja u stvari samo nov dokaz njegove neumanjene ljubavi prema sokolskoj organizaciji i njegove spremnosti na najveće žrtve; zato što je svima koji ga znaju, jasno, da je odluka o ostavci bila za njega još teža, nego li za nas. Brat Gangl se toliko saživio sa Sokolstvom i sa tolikom radošću u srcu je čekao čas da ga u triumfu povede na veliki slet godine 1941 u Beogradu, kojim će se proslaviti pinoletstvo našega ljubljenoga Kralja, da je više nego sigurno da mu nikako nije bilo lako, da pred tim svetlim momentom pusti voćstvo iz ruke. Ali, s druge strane, brat Gangl je toliko cenio taj veliki čin i toliko je bio svestan ogromnosti priprema da bude što dostojnije izveden, da nije nikako želeo da njegove nešto podmakle godine i njegova fizička slabost, budu i najmanjom preprekom u tome poslu.

I ako nije više na mestu prvog zamenika Starešine, mi smo ubedeni da će brat Gangl svim raspoloživim snagama na tom poslu saradivati, a Sokolstvo će tu njegovu saradnju znati duboko ceniti i sa oduševljenjem će je primiti. Deleći se sa njime, kao sa prvim zamenikom Starešine, jugoslovensko Sokolstvo želi bratu Ganglu da što dulje ostane u njegovoj sredini, kao aktivan i zanosan Sokol, i da se u najboljem zdravlju veseli sokolskim uspesima, a naročito sokolskom triumu godine 1941, pa da ga tom prilikom čitavo Sokolstvo pozdravi kao onoga, koji je u najvećoj meri zaslužan i za te uspehe i za taj trijumf.

Ziveo brat E. L. Gangl!

E. L. GANGL

Hram Svetom Savi

Na najveličanstveniji način je, 11 ovog meseca, osvećen kamen temeljac hramu najvećeg prosvetitelja našeg naroda, Svetog Save, u Beogradu. Veličanstveni hram narodne zahvalnosti narodnom geniju podiže se na istom mestu, na kome je pre 300 godina zavojevačka sila spalila svetiteljske mošti, nadajući se da će tim nasiljem ugušiti u narodu i duh Sv. Save, koji je uvek znao duh napretka, nade, vere, otpora i slobode. Ali zaludu! Pokazalo se i ovoga puta, kao i uvek, da je duh jači od svakog nasilja, i da odoljeva najžešćoj vatri, pa je srpska raja, posle svirepog čina, koji ju je lišio najmilije svetinje, još jačim žarom ostala verna Savinom amanetu i svim silama prešla da što pre dođe do oživotvorenja velikog Nemačkog ideala, do slobodne i nezavisne države. Tako je Sinan-paša, sa vatrom kojom je mislio da uništi svetlu tradiciju i oslobodilački duh našeg naroda, samo jače raspalio srca onih koji su bili žedni slobode; pa dok danas od njegove sile nema na Balkanu ni traga, hram Sv. Save diže se na garištu veličanstven, kao večiti simbol naše narodne nesalomljivosti i vere u pravdu i slobodu.

Svečanost koja je priredena u Beogradu toga dana, treba da bude pouka i današnjim generacijama, da nema tog nasilja i te vatre, koja je u stanju da u našem narodu uništi žed napretka i slobode, i da će svaki novi Sinan-paša doživeti istu sudbinu, koju je doživio i onaj raniji; dok će veličanstveni hram naše slobode i nezavisnosti biti još čvršći i veličanstveniji, usled složnog otpora, koga je naš narod znao uvek da pruži u časovima opasnosti.

Osvećenje kamena temeljca izvršio je Nj. Sv. Patrijarh, u prisustvu Kraljevskih Namesnika, predsednika vlade i svih članova vlade, kao i u prisustvu predstavnika svih prestolnih vlasti i udruženja, i ogromne mase građanstva. Predsednik vlade, g. Cvetković je tom prilikom pročitao i svečanu poruku Nj. Kr. Vis. Kneza Namesnika Pavla. U svečanosti litiji uzela je učesća i jedna četa beogradskih Sokola, a na svečanosti je bio zastupljen Savez Sokola K.J., beogradska sokolska župa i sva prestonička sokolska društva.

Dvanaest utakmica jugoslovenskih i francuskih vežbača

(Povodom susreta naših takmičara sa francuskim)

Utakmice naših najboljih sokolskih vežbača razvijaju se postepeno kao i utakmice ostalih najboljih svetskih vežbača, jer smo i mi preko Međunarodnog vežbačkog saveza članovi svetske ustanove, koja se stara o napretku takmičarskog vežbanja. Još od pre 32 godine takme se naši sokolski vežbači sa svetskim prvacima i majstorima, i u ovo tri decenija, u kojima smo mi od malih i rascepkanih delova postali jedni, veliki i ujedinjeni, mnogo puta su baš ovi naši najbolji sokolski vežbači svratili u pravi čas pažnju celog stručnog sveta na naše doterano i vešto vežbanje, koje je delo civilizovanog i naprednog života.

Od međunarodnih utakmica prešli smo na olimpijske, od olimpijskih na utakmice za svetsko prvenstvo, a sada na međunarodne i međudržavne prijateljske utakmice izabranih vežbača našeg i drugih saveza. To je uočljiv razvoj za sve one koji prate poslednja četiri decenija međunarodnih vežbačkih takmičenja. Sada po prvi put otkada se mi Jugosloveni borimo na tom miroljubivom nadmetanju, održavamo međudržavni dvoboj, i to 13 maja u Parizu sa izabranicima Francuske. Dva prijateljska saveza dogovorila su dve utakmice, prvu u Francuskoj, drugu u Jugoslaviji, po kojima će se videti napredak i vrednost jugoslovenskih i francuskih vežbača, te dovršiti i upotpuniti pripreme za XII Olimpijske igre 1940 u Helsinkiu na kojima će sudelovati i jugoslovenski Sokoli i francuski gimnaste, kao članovi Međunarodne FIG.

Makar je ovo prvi dvoboj ove vrste u kojemu se takme naši sokolski vežbači, ipak to nije prva utakmica naših najboljih sa francuskim izabranicima. Uoči utakmice Francuska—Jugoslavija 13 maja u Parizu potražio sam u časopisima i svojim beleškama sve međunarodne i olimpijske utakmice na kojima su se takmičili i naši i francuski vežbači, da tako vidimo dosadašnje uspehe i ishod utakmica.

Počeli smo već 1907 godine, i to na svesokolskom sletu u Pragu, na III Međunarodnim vežbačkim utakmicama. Tamo se prvi put uopšte takme Sokoli, od Jugoslovena samo braća Slovenci. Francuska, koja brani naslov najbolje, stečen na I i II utakmicama 1903 u Anversu i 1905 u Bordeauxu, mora Česima prepustiti pobedu odeljenja i pojedinca (J. Čada). Francuzi su drugi, a Slovenci peti. U našem »dvoboju« — ako tako posmatramo stvar je ovo prva pobjeda Francuske.

Na IV Međunarodnim utakmicama 1909 u Luksenburgu Francuzi su opet najbolji, pred Česima, i kao pojedinci, a Slovenačka je još peta. Druga pobjeda Francuske u našem dvoboju.

Na V utakmicama 1911 u Torinu Francuska je za Česima druga, Slovenačka je četvrta, a Hrvatska sedma. Prva četvorica su sve Sokoli, braća Česi (F. Steiner, J. Čada, K. Stary, Svat. Svoboda). Treća pobjeda Francuske.

Na VI utakmicama 1913 u Parizu, na njihovom tlu, kako se obič-

no kaže, pobedili su češki Sokoli Francuze u borbi za prvo mesto, a Slovenačka je opet peta. Četvrta pobjeda Francuske.

Posle svetskog rata iz kojega su izašle ujedinjene i slobodne Jugoslavija i Čehoslovačka, nastavljene su utakmice najboljih vežbača. Na VII Olimpijskim igrama 1920 u Anversu na utakmicama vežbača mi još nismo učestvovali. Francuska je treća pred bratskom Čehoslovačkom.

Na VII Međunarodnim utakmicama 1922 u Ljubljani, na I sveslovenskom sletu jugoslovenskog Sokolstva prvaci su čehoslovački Sokoli pred jugoslovenskima, a treći su Francuzi. Prva naša pobjeda nad Francuskom. Stanje pobjeda 4:1 za Francusku.

Na VIII Olimpijskim igrama 1924 u Parizu Francuzi su kao drugi bolji od četvrtih Jugoslovena, makar mi sa bratom L. Štukeljom imamo najboljeg vežbača. Pobjede stoje 5:1 za Francusku.

VIII Međunarodne utakmice su 1926 u Lyonu, i tu su opet Sokoli prvi i drugi. Čehoslovaci pred našima, ali je najbolji na svetu Jugosloven brat Petar Šumi. Francuska je treća; pobjede su 5:2.

Na IX Olimpijskim utakmicama 1928 u Amsterdamu Čehoslovaci su drugi, Jugosloveni odmah od njih treći, a Francuzi četvrti. Razmak se smanjuje; pobjede su 5:3 za Francusku.

Za dve godine takme se opet naši Sokoli na IX Međunarodnim utakmicama u Luksenburgu. Čehoslovaci su prvi kao odeljenje, Francuzi drugi pred Jugoslovenima, koji su junacki završili utakmicu, makar je Tone Malej tragično unesrećen, a Leon Štukelj ozleđen. Pojedinačno je najbolji brat Josip Primožić. Pobjede su 6:3 za Francusku.

Prilikom 53 sleta Unije francuskih gimnastičkih društava proslavljena je 50 godišnjica osnivanja Međunarodnog vežbačkog saveza 1931 godine u Parizu priredbom svetskog prvenstva pojedinaca. Učestvovali su i Sokoli u velikom broju. Ako zbrojimo uspehe najboljih šest Jugoslovena i Francuza na ovoj utakmici onda naši imaju 977,9, a Francuzi 964,5 tačaka. Tako je »dvoboj« svršio pobedom Jugoslavije; razmer sada samo 6:4 za Francusku.

Na X Olimpijskim igrama 1932 u Los Angelesu (Amerika) nisu učestvovali zbog daljine i troškova ni naši ni francuski vežbači. Na X Međunarodnim utakmicama 1934 u Eudimpešti mi nismo hteli učestvovati iz poznatih razloga. Tamo su Francuzi bili osobito slabi, pa bi kao sedmi bili sigurno slabiji od našeg odeljenja.

Istom posle šest godina sastali su se opet naši i francuski najbolji vežbači na XI Olimpijskim utakmicama 1936 u Berlinu. Jugoslavija je šesta sa ocenom odeljenja 598,6 tačaka, Francuska osma sa ocenom 578,3, dakle prilična razlika nama u korist; u dvoboju su pobjede samo 6:5 za Francusku.

Zanimljivo je bilo posmatrati dvoboj jugoslovenskih i francuskih gimnasta na lanjskim utakmicama za

Naši sokolski vežbači u Parizu

Jugoslovenska gimnastička reprezentacija, pod voćstvom saveznog podnačelnika Ivana Kovača, stigla je 9 maja u več u Pariz, zajedno sa sudijama, Hrvojem Macanovićem, Eduardom Antosijevićem i Leonom Štukeljom, i režiserom ekskurzije, Radomirom Malekom.

Naša reprezentacija je bila srdačno dočekanu i pozdravljenu od francuskih kolega i upotrebila je dane do utakmica, za odmor, lagani trening i razgledanje znamenitosti Pariza.

Tom prilikom naši sokoli-gimnastičari položili su vence na grob francuskog Neznanog Junaka i na spomenik Kralja Petra I Oslobođioca i Kralja Aleksandra I Ujedinitelja.

Sutra, u subotu, 13 maja, održaće se gimnastičke utakmice između reprezentacija Francuske i Jugoslavije. Francusku reprezentaciju sačinjavaju najbolji gimnastičari »Union des Sociétés de Gymnastique de France« (Unije gimnastičkih udruženja Francuske). Utakmice će se održati u velikom reprezentativnom stadionu Piere d'Kubertena u Parizu.

svetsko prvenstvo u Pragu. U okviru nezaboravnog, veličanstvenog X Sveslovenskog sleta mi smo stigli Francusku u broju međusobnih pobjeda, ali samo za vrlo malu, jedva primetnu razliku: Jugoslavija je treća sa 741.3 tačaka, a Francuska četvrta sa 740.133. Razlika je samo 1.166 tačke, petstoti deo zbroja! Jugoslavija je izjednačila pobjede na 6:6, ali su obe vrste bile jednako dobre.

Vrlo zanimljiv rezultat sam dobio sa tačnom analizom uspeha najbolje šestorice iz francuske i jugoslovenske vrste na lanskim utakmicama u Pragu. Ako zbrojimo uspehe najbolje šestorice samo u slobodnim vežbama, kao što će se takmičiti 13 maja u Parizu, onda nadmetanje naše šestorice (Pristov, Gregorka, Kujundžić, Primožić, Vadnav i Forte) i najboljih šest Francuza (Benahim, Cacheux, Masset, Murray, Rollet i Solbach) daje ovu zanimljivu tablicu (samo slobodne vežbe šestorice):

	Francuska	Jugoslavija
prosta	54.500	49.866
vratilo	53.966	54.566
razboj	50.833	48.233
krugovi	50.033	53.166
konj	50.900	52.100
preskok	50.900	51.200
Svega	311.133	309.133

Računajući samo slobodne vežbe u olimpijskim granama bili su lani Francuzi bolji od naših! Trinaesta utakmica uopšte, a prvi neposredni vežbački dvoboj Francuske i Jugoslavije, zbog svega ovog, vrlo je zanimljiv međunarodni vežbački događaj.

Zagreb **Hrvoje Macanović**

Sokolska četa Reljevo gradi seoski put (Vidi članak na str. 4.)

O nezvanično primljenim dužnostima

U vezi sa razlaganjem »O zvanično primljenim dužnostima« u br. 10 »Sokolskog Glasnika«, cilj ovoga članka je upozoriti na dužnosti koje se ne primaju zvanično izborom uprave na skupštinama jedinica, već koje nastaju same po sebi, pripadništvom sokolskoj organizaciji. Jer čim se neko upisao u sokolsko društvo tim trenutkom primio je na sebe izvesne obaveze prema jedinici. Pojmijiva je pretpostavka da uprava svake jedinice svakog svog novog pripadnika, odmah pri upisu, upozorava na dužnosti, i ako to ne čini mnogo greši. Jer, ostavljajući svoje nove pripadnike slučajnom prolazu i sudbini, ne može od njih ni zahtevati da oni vrše dužnosti koje im nisu dovoljno poznate.

Sam sokolski princip imperativno nalaze da u velikoj opsežnosti sokolskog zadatka, smera i cilja saraduje bar u nečemu svaki prema svom dobrovoljnom opredeljenju, sposobnosti i ljubavi. Posla u sokolskim redovima ima za svakog i suviše, i niko nije izlišan ili nepotreban. I svi mi, sokolski pripadnici, vršeci sa ljubavlju sve svoje dužnosti, tek onda smemo zahtevati da rad voćstva i funkcionera naših jedinica bude kako treba, pa da ga objektivno i korisno kritikujemo. Inače nikako! — Ne radeći sami ništa ili malo, nemamo na to ni prava.

No bez daljeg razlaganja, da predemo konkretno na stvar. Počinjemo od temelja, od samih vežbača, koji po samoj prirodi sokolskih temelja imaju najviše ovih nezvanično primljenih dužnosti. Te dužnosti, na koje treba da su ponosni, sastoje se pre svega u redovnom, istrajnom i svesnom vežbanju, t.j. da se pritom i zna, zašto se sokolski vežba. Dalje su dužni da se u svemu i bez izvlačenja pokoravaju propisima domaćeg reda sokolane, u pogledu tačnosti, discipline, reda, čistoće, čuvanja sprava itd; te da se drže odredbi u vezi sa sokolskim unutarnjim i javnim priredbama, poselima, akademijama, vežbanjima, sletovima, utakmicama, povorkama, izletima, taborenjima itd. Pritom je najvažnije da se svaki, kao sokolski disciplinovan i vaspitan vežbač, brine pre svega za dužnosti svoje lične t.j. za sebe, no uvek u korisnom skladu sokolske zajednice, požrtvovno i nesobično. I neka niko i nikada ne zaboravlja duboku istinu: **da naređivati ne možemo svi i da je uvek lakše slušati nego naređivati.**

Više raznih dužnosti imaju i vežbači u vezi sa poznavanjem sokolske ideologije i organizacije, te sa pokoravanjem propisima voćstva, nabavkom i nošenjem svečane odore, učestvovanjem na sokolskim priredbama svih vrsta, dolaskom u sokolane i upoznavanjem sa strojevim vežbama, sa primanjem sokolskih listova itd. Od izvesnih dužnosti nisu pošteđeni ni članovi utemeljači, dobrotvori i počasni, ukoliko ih još ima.

Od posebnog značaja su dužnosti sokolskih prednjaka koje su po svojoj vaspitnoj opsežnosti i važnosti podvrgnute najvećoj odgovornosti. — Prednjaci se ne biraju na godišnjim skupštinama, već su izabrani od načelstva i sačinjavaju prednjački zbor društva ili čete, odnosno tehničkog odbora župe i saveza. Njihova saradnja i dužnosti ne podležu eventualnim promenama uprava ni načelstava jedinice, već oni treba da primerom istrajnosti učvrste svoj položaj. Pritom treba imati u vidu da svesno vršenje ili zanemarivanje prednjačke dužnosti sudbonosno utiče na celokupan život i radni opstanak sokolane.

Mnogostrane su i dužnosti članova prosvetnih odbora i oteka. Za podelu i uspešno vršenje ovih dužnosti brinu se u prvom redu prosvetari, koji sa načelnicima za taj rad uglavnom i odgovaraju. Od naročito značaja su prosvetne dužnosti prilikom duhovne pripreme pripadnika za sletove i za sve sokolske priredbe i svečanosti u javnosti kao i za samu javnost.

Ne od manje važnosti su i dužnosti članova svih drugih odbora i oteka po jedinicama, — narodno-odbranbenog, za rad na selu, za gađanje, socijalnog, oteka za petoljetku, za gradnju domova, za štampu i drugih.

Konačno se redaju još nedogledne dužnosti svakog sokolskog pripadnika bez izuzetka, a naročito u širenju i upoznavanju sokolstva, njegovog bratstva i štampe sa narodom, u potpunom radu na selu, u izvišavanju idejnog zadatka petoljetke, u omogućavanju i olakšanju rada na pojačanju opšte discipline, reda, svesti, istrajnosti, urednim plaćanjem svih doprinosa, pridobijanjem novih pripadnika, jačanjem slabijih, i t.d.

Od svih ovih, redovnih i vanrednih dužnosti, nije niko oslobođen u sokolstvu, sem izuzetnih slučajeva a po odobrenju voćstva jedinice. No i o tome treba da se vodi ured-

na evidencija radi kontrole svih pripadnika jedinica.

Sve te mnogobrojne i raznovrsne, nezvanično ili poluzvanično primljene dužnosti nisu od manjeg značaja od ovih koje vrše zvanični funkcioneri uprava. Ukoliko bi se činile lakšim, utoliko su važnije, pošto tek one stvarno čine čvrsti slog onog najsitnijeg i najznačajnijeg unutaršnjeg rada od čijeg savesnog i uspešnog vršenja je uglavnom ovisan i radni uspeh voćstva i napredak svake jedinice. Nemoguće je zamisliti u društvima i u četama usamljen, makar i najsavejniji rad uprava sa svim funkcionerima, bez ove sitne, ali zato važne saradnje svakog jedinog pripadnika, bilo u sokolana, ili van njih, u javnosti. Jer tek od takve zajednice, skladno i realno slivenih i predano vršenih dužnosti, može se sa pravom očekivati željeni rezultat i kod jedinica i kod celine.

A da tako u svakom društvu i četi bude, to je stvar organizatorne umešnosti i podele rada, u kojoj treba dati svakom pripadniku ono što mu po njegovoj sklonosti i sposobnosti pripada, a da pritom niko ne bude dužnostima preopterećen. Ukratko rečeno, sa tim dužnostima treba svakoga postaviti na svoje mesto a da bude zbilja koristan i radan pripadnik velike sokolske porodice.

Celokupnu organizaciju i podelu pomenutoga rada dužne su da smišljeno, savesno, redovno izvrše i dosledno sprovedu voćstva svih jedinica. Jedinica koja to ne ume učiniti — neće nikad, ni pored najbolje volje, postići ono za čime teži i što njenom opstanku treba. — Uzrok neka se ne traži kod drugih već kod sebe. Jer ovom isključivo našim, pojedinačno i zajednički vršenom unutarnjem radu, ništa spolja ne može i ne sme da smeta.

Miroslav Vojinović

Smotra u Sarajevu

2 maja o. g. održana je prva narodno-odbranbena smotra svega članstva Sokolskog društva Sarajevo Matice.

Poziv za smotru imao je neočekivan rezultat, pa je sala Sokolskog doma bila prepuna članstva svih kategorija. Starešina društva, brat Dr. B. Vidović, objasnio je u kratkim potezima cilj smotre, na što je brat Dr. Milutin Gligić zamolio prisutne da se bez oklevanja odazivaju pozivima društva, koje će im upućivati radi održavanja kratkih narodno-odbranbenih tečajeva, u cilju što bolje organiza-

Утакмице жупе Ужице на Духове

Sokolaska župa Uziče održaše na prvi dan Duhova II župske utakmice u Višegradu. Ove su utakmice obavezne za sve odečke članstva, narastaša i dece sviđu družtva sa četama.

U tom cilju načelnništvo župe je izdalo posebnu knjižicu u kojoj je oštampana sva građa za sve odečke određena za ove utakmice. Iz ove knjižice da se videti, da he ove druge župske utakmice, biti lepa smotra sokolskog rada po družtvima i četama u župi. Zato i vladav veliko zanimanje i svi se marljivo spremaju sa željom da ne budu poslednji u bratskom takmičenju.

Sokolane i vežbalisti u župi su prepuna. Sve dolazi i sve vežba. Braća preskaku prepone, bacaju granatu, skacu skoč udalj. Sestre trče, suvađu kuglu i skacu. Mlađi narastašci se penju, bacaju lopticu i preskacu preko dvojnice. Muška i ženska deca vesho izvode svoje različnosti, a svi se, pored ozbiljnog vežbaња, međusobno prešlišavaju iz poznavanja Sokolstva. Sve je to dokaz, da he ove utakmice dati jasnu sliku spremnosti naše župe, koja stupa bez zastoja sokolskim korakom napred.

Po svršenim utakmicama, prirediše se župski javan nastup na kome he osim takmičara nastupiti i ostali vežbачи i vežbачице sviđu odečaka, sa vežbama za sletove u Ljubljani i na Sušaku, za koje se članstvo i narastaš oве жупе спрема да их у што већем броју посети.

Naveče istoga dana dаvaše се теловежбена академија, која he бити богата у разноликости тешких теловежбених састава, са којима поједина братачка друштва желе показати своју способност.

Pored svega tog telesno-vaspitnog rada, toga he dana dohiti do javnog izražaja i naše sokolske схватање у тешким временима садашњице. Sokolство жупе Ужице испољиће тада једнодушно своју непоколебљиву одлучност у питању независности слободне и јединствене Југославије; и своју жарку љубав једнако према триглавском горју, као и према црногорским глетима, банатској равници, или нашем мору.

Жиц.

cije pasivne odbrane od napada neprijatelja iz vazduha. Obavestio je da je 25 sokolskih prednjaka i prednjačica sa uspehom položilo instruktorske ispite za ovaj poziv, i da se sada održavaju tečajevi po grupama.

Pregled istorije Srpskog Sokola u Sarajevu

(Nastavak)

Pretstavnici raspuštenih srpskih društava podneli su, 12 septembra 1913 g. (po novom), predstavku Zemaljskoj vladi, u kojoj su tražili da se sva srpska društva, koja su zbog iznimnih mera bila raspuštena, uspostave onako i s onim pravilima (bez ikakvih izmena), kakva su bila pre proglašenja iznimnih mera.

Povodom te pretstavke pozvala je vlada pretstavnike raspuštenih društava na konferenciju, koja se održala 11 (24) septembra, u Zemaljskoj vladi. Predmet konferencije bio je »vijećanje o načinu kako bi se postiglo jednolično tumačenje ustanova zakona o društvima i jednolično postupanje sa predloženim pravilima raspuštenih srpskih društava«.

Konferenciji su prisustvovali: »odjelni predstojnik« dr. Zurnić, kao pretsednik; a kao zastupnici vlade: vladin savetnik dr. Radimski, kotarski predstojnik I. razreda dr. Novat i kotarski predstojnik II. razreda Peters. Kao pretstavnici raspuštenih srpskih društava bili su: saborski poslanik dr. Vojislav Besarović, gradski fizik dr. Milan Jojkić, muzejski bibliotekar dr. Vladimir Čorović i nadveterinar dr. Antonije B. Vuković. Kao perovoda funkcioner je vladin perovoda Miloš Ljeskovic. Iz sačuvanog zapisnika konfe-

rencije jasno se vidi da su pretstavnici raspuštenih srpskih društava bili potpuno solidarni u pitanju uspostavljanja rada u ovim društvima. Radi ilustracije prilika, izneću u glavnim crtama tok ove konferencije.

Dr. Jojkić, koji je prvi dobio reč, izjavio je da smatra da su iznimne mere »jednostrano pogodile srpska društva«. Stojeći na tom stanovištu, pretstavnici raspuštenih srpskih društava žele da se ta stvar sanira onako kako je to istaknuto u predstavci koju su predali vladi, odmah iza ukidanja iznimnih mera, t.j. da se društva uspostave u ono stanje, u kojem su bila pre proglašenja iznimnih mera. Zemaljska vlada je stala na stanovište da se to ne može učiniti »kratkim putem«, nego da je potrebno da se društva ponovo osnivaju sa malim izmenama pravila »formalne naravi«. Želeći da društva što pre počnu da rade, pretstavnici raspuštenih društava su pristali na te male izmene pravila. Međutim, docnije su uvideli, da izmene koje vlada traži nisu neznatne, nego da su načelne prirode. Tako se, na pr., u pravilima »Pobratimstva« tražilo »da se u društvu ukine srpska zastava«. Posle toga sastali su se pretstavnici raspuštenih društava i odlučili da traže uspostavljanje društava sa istim pravilima koja su postojala

pre raspuštanja. Saborski poslanici: Vojislav Šola, dr. Srškić i Pero Stokanović intervenisali su u ovoj stvari kod Zemaljskog poglavara, koji im je obećao »da će se ustanove društvenih pravila, koje su od važnosti po društva, ostaviti netaknute«. Međutim, stigao je odgovor Zemaljske vlade na predložena pravila Srpske sokolske župe bosansko-hercegovačke, u kojem se tražilo da se u pravilima brišu ustanove o okružnim nadzornicima; zatim odgovor na predložena pravila sarajevskog »Pobratimstva«, u kojem se prigovorilo instituciji kotarskih poverenika i omladinskih oteka. Ovakvim postupcima bili su iznenađeni i ogorčeni pretstavnici raspuštenih srpskih društava. Dr. Jojkić je pitao barona Kolasa i d-ra Zurnića za razjašnjenje o ovim postupcima. Tom prilikom došlo se na ideju da se sazove konferencija, »kojoj bi bila zadaća da se tačno preciziraju stanovišta i pretstavnika raspuštenih srpskih društava i Zemaljske vlade, kao i da se uklone eventualni nesporazumi koji su u toj stvari nastali i s jedne i s druge strane«.

Posle d-ra Jojkića dobio je reč dr. Besarović. On je izjavio da je, pored obećanja koje mu je dala Zemaljska vlada da se inventari raspuštenih društava neće prodavati, ipak inventar »Srpskog sokola« u Foči »bud zašto prodan«. Budući da je Zemaljska vlada vidirala pravila ra-

spušenih srpskih društava iza stupanja na snagu zakona o društvima, ta pravila moraju i danas da odgovaraju ustanovama rečenog zakona, ako su odgovarala sve do pre pet meseci.

Kada je, na poziv pretsednika ove konferencije, vladin savetnik dr. Radimski objasnio slučaj prodaje inventara »Srpskog sokola« u Foči, pretsednik je konstatovao »da u stvari prodaje inventara »Srpskog sokola« kotarski ured u Foči nije postupio na zakonskoj podlozi«, i pridržao je pravo da u ovoj stvari preduzme dalje korake. Nadalje je pretsednik konferencije naglasio da je Zemaljska vlada, još u prošlim godinama, previdela kod vidiranja pravila više stvari »koje nisu bile u skladu sa ustanovama zakona o društvima«. Te pogreške gledala je da ispravi prvom prilikom. Ta prilika desila joj se sada. Tražeći izmene u bivšim pravilima raspuštenih srpskih društava, Zemaljska vlada je htela da dovede u sklad odredbe tih pravila sa odredbama zakona o društvima. Iako Zemaljska vlada odobrava pravila, ipak ona podleže kontroli Ministarstva, koje, kao vrhovna nadzorna vlast, pregledava također pravila i eventualno stavlja Vladi prigovore.

Posle d-ra Vladimira Čorovića, koji je zastupao mišljenje da je sada najnezgodniji momenat da se traže promene u pravilima raspuštenih

društava, dobio je opet reč dr. Besarović, koji je izneo da se institucija okružnih nadzornika, koja je predviđena pravilima Župe, i stoji u uskoj vezi s njenim uspešnim radom, ne protivi zakonu o društvima. U pitanju pripravnika kod sokolskih društava, brat Besarović je bio mišljenja »da je već i sa razloga populacione politike mnogo zgodnije da i mlađež posvećuje veću njegu tjelesnom razvijanju«. Konačno je izjavio da bi mogao akceptirati sitnije promene koje se traže u pravilima »Srpskog sokola«, »kada ne bi stajao na načelnom stanovištu da treba da budu odobrena stara pravila raspuštenih srpskih društava bez izmjene«.

Na završetku konferencije je dr. Jojkić još jednom formulisao načelnostanovište pretstavnika raspuštenih srpskih društava: »da treba raspuštena društva uspostaviti bez ikakvih promjena pravila, u isto stanje u kojem su bila prije iznimnoga stanja i da danas pretstavnici raspuštenih srpskih društava ne mogu pristati ni na kakove promjene društvenih pravila«.

Konstatujući »da bi se i ove nesuglasice mogle zgodnijom stilizacijom ukloniti«, pretsednik dr. Zurnić je zaključio ovu konferenciju.

(Svršice se)

prof. Hajrudin Čurić

Izbor najboljih vežbača SKJ za takmičenje sa Francuzima

Načelnstvo Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije zamolilo je Sokolsko društvo Maribor Matica da pripremi III izborne utakmice najboljih vežbača za sastav odeljenja izabranih. U nedelju 7 maja održana je tako u Mariboru uzorna priredba, vanredne tehničke i vežbačke vrednosti, jedna od najlepših utakmica najtežeg i najlepšeg vežbanja što smo ih do sada videli u Jugoslaviji. Na prostranoj verandi iza Sokolskoga doma, održane su utakmice pred hiljadu gledalaca, sve samih sokolskih prednjaka i vežbača te oduševljenih prijatelja našeg sokolstva. Trebalo je odrediti između 12 pozvanih vežbača, najbolju osmoricu za ugovorene međudržavne utakmice sa Francuskom, 13 maja u Parizu, i sa Poljskom, 19 maja u Varšavi. Težak, ali vrlo zanimljiv i uzбудljiv zadatak, jer su takmičari pristupili ovom takmičenju vrlo dobro pripremljeni, borbeni i željni uspeha, a što je osobito važno: neverovatno izjednačeni u vrednosti. Sigurno je da nikada nismo imali tako izjednačenog odeljenja!

III izborne utakmice u Mariboru su potvrdile radosnu činjenicu da se skupina naših najboljih vežbača, marljivim i sustavnim nastojanjem saveznog Načelnštva, a u poslednje doba osobito staranjem brata Ivana Kovača, obnovila, pomladila i svestrano pojačala. Opasno nazadovanje koje smo ustanovili od 1930 do 1936 godine sigurno je zaustavljeno. Samo što ta obnova nije nastala na uže podružju slovenačkih sokolskih župa, gde se pod vodstvom brata Dra Viktora Murnika visoko razvilo takmičarsko vežbanje, nego se iz tog rasadnika proširila na celu Jugoslaviju, a naročito na nekoliko istočnih, severnih, južnih i zapadnih sokolskih središta.

Treći stručni učinak, koji smo ustanovili s ovim utakmicama je stil-ska i telesna promena našeg takmičarskog vežbanja. Nekoliko vanredno elegantnih, skladnih, elastičnih i ritmičkih vežbača, lakih, žilavih i povezanih kretanja, stvaraju sliku lepote i skladnosti celog odeljenja sa onim zamahom lakog i skladnog vežbanja, koje se danas najbolje ocenjuje i najviše traži na međunarodnim utakmicama. Za one koji znaju, kako smo baš mi, u jednom razdoblju teškoća prilično zaostajali u tim svojstvima, ovaj napredak je mnogo vredan.

Na utakmicu u Mariboru pozvano je bilo dvanaest najboljih vežbača sa ranijih utakmica u Ljubljani, Zemunu i Zagrebu. Dvanaest vežbača iz sedam gradova i još više različitih sokolskih društava najbolje dokazuju rasprostranjenost vrhunskog vežbanja.

Utakmicu su sudili braća Ivan Kovač, Leo Štukelj, Edvard Antosiević i Hrvoje Macanović, po novom olimpijskom takmičarskom redu 1940, sa utakmicama u Helsinkiu. Svaku vežbu overavaju četiri suca, svaki za sebe, bez dogovora, a posebni zapisničar zabeleži najvišu i najnižu ocenu, koje ne utiču na pravu ocenu vežbe. Između dveju ocena ostalih sudaca računa srednju. Ovaj novi način računanja treba da onemogući svako preterano pomaganje od strane sudaca. Bilo »za« svoga, bilo »protiv« opasnog takmaka. I na ovim utakmicama u Mariboru brzo su se videle mnoge prednosti i lakoća novog načina. Takmičari su nastupali po veličini ali tako da je u prvoj grani počeo broj 1, na drugoj broj 3, trećoj broj 5, itd. Izbegli smo tako da stalno isti vežbač započne vežbanje na novoj spravi, što dakako nije povoljno. Takmičilo se po dogovorenom redu za dvoboj sa Francuskom i Poljskom: na šest olimpijskih grana samo slobodna vežba. Vežba mora biti olimpijske teškoće. Redosled takmičenja: prosta vežba, vratilo (drog), razboj (bradlja), krugovi, konj sa hvataljkama i preskok konja uzduž. U poslednjem, samo u preskoku dozvoljeno je opetovanje, bolja ocena odlučuje.

Prosta vežba

Videli smo nekoliko originalnih, teških, po elementima i po kompoziciji vrlo raznovrsnih vežba. Uticaj berlinskih olimpijskih utakmica 1936 je velik — u dobrom smislu, isto tako i novosadskih utakmica SSS i međunarodnih za svetsko prvenstvo u Pragu 1936. Ocenjeni su:

1. Dimitrije Merzlikin (Beograd) 9.9 od 10 mogućih bodova, 2. Josip Primožić (Maribor) i Ing. Ivan Ivančević (Sombor) 9.5, 4. Josip Kujundžić (Subotica) 9.45, 5. Juraj Budja (Beograd) 9.40, 6. Norbert Bela (Beograd) 9.35, 7. Miroslav Forte (Ljubljana) i Miloš Strgar (Beograd) po 9.30, 9. Konrad Grilec (Celje) 9.10, 10. Janez Pristov (Jesenice) i Rade Mihočinić (Beograd) po 9.05, a 12. Boris Gregorka (Ljubljana) sa samo 8.65 jer je već u prvoj trećini vežbe teško pao, udario se u ruku, i makar ovako oslabljen, završio ne samo vežbu, nego i celo takmičenje bez preskoka.

Vratilo (drog)

Za razliku od razboja i konja s hvataljkama, gde napredujemo mnogo teže i polaganije, na vratilu imamo već sada vanrednih vežbača. Ocenjeni su:

1. Merzlikin sa 9.7 od 10 mogućih, 2. Primožić i Pristov sa 9.6, 4. Grilec sa 9.55, 5. Forte 9.50, 6. Budja 9.45, 7. Kujundžić i Mihočinić 9.40, 9. Bela 9.20, 10. Gregorka 8.95 (i ovde, na završetku, u saltu zapeo za prstiku), 11. Ing. Ivančević 8.90, 12. Strgar 8.80.

Razboj (bradlja)

Na razboju, poprečno, naši vežbači nisu tako dobri kao na vratilu, i tu smo ih ocenili bolje, nego li bi zaslužili po međunarodnom merilu. Na olimpijskim utakmicama videćemo mnogo težih i originalnijih sastava. To ne znači da je i nekoliko naših, sada u Mariboru, pokazalo majstorske vežbe. Ocenjeni su:

1. Merzlikin sa 9.7, 2. Forte 9.5, 3. Pristov 9.45, 4. Grilec i Kujundžić 9.4, 6. Budja 9.35, 7. Strgar 9.25, 8. Primožić 9.00, 9. Bela 8.95, 10. Mihočinić 8.90, 11. Ing. Ivančević 8.85 i 12. Gregorka 8.60.

Krugovi

Na krugovima još nemamo zamena za nedostiživog Stukelja, ali je prosek vrlo dobar. Kada se odeljenje bude spremalo za olimpijske utakmice onda će vežbači izjednačiti rad iznad i ispod krugova u skladnu uravnoteženu celinu. Ocenjeni su ovako:

1. Budja 9.7, 2. Merzlikin 9.65, 3. Forte 9.55 4. Ing. Ivančević i Strgar sa 9.50, 6. Grilec i Kujundžić 9.40, 8. Pristov 9.30, 9. Mihočinić i Primožić sa 9.20, 11. Gregorka 9.00 i 12. Bela 8.90.

Konj sa kvataljkama

Dok su do sada vežbači izvan Dravske banovine bili bolji od slovenačkih takmičara, na konju s hvataljkama su Slovenci još uvek najbolji. Nekoliko naših najboljih moraće u metanju na konju s hvataljkama da nadoknade opasne nedostatke. Ocenjeni su:

1. Forte 9.7, 2. Pristov 9.55, 3. Gregorka i Grilec 9.25, 5. Merzlikin 9.20, 6. Budja 9.00, 7. Kujundžić 8.95, 8. Bela 8.85, 9. Primožić 8.65, 10. Ing. Ivančević 8.60, 11. Strgar 8.50 i 12. Mihočinić 8.30.

I ovde smo poprečno ocenili obilnije nego li bismo na međunarodnoj utakmici.

Preskok konja uzduž.

Pre poslednje vežbe III izborne utakmice izgledalo je da se mnogo neće moći promeniti poredak vežbača, jer su skoro svi naši takmičari jednako vrsni, odlični u skoku. Svi imaju skok najveće težine 10, i sigurni su. Poredak najboljih je sledeći: Merzlikin 48.15, Forte 47.55, Pristov 46.95, Grilec 46.70, Budja i Kujundžić 46.60, Primožić 45.95 itd. Dok su prva dva mesta čvrsto zapo-

sednuta, za treće se bore četvorica u razmaku od 0.35, što jedan bolji skok lako »preskoči«. Međutim se baš tu desilo, u poslednjem uzbudljivom završetku takmičenja veliko iznenađenje. Jedan od najboljih skakača i pobednik II izbornih utakmica u Zagrebu, Josip Kujundžić lepo je skočio sklonku, za 9.8, ali nije dohvatio vrat, nego dva zaseka bliže sedlu, a to težinu skoka snižuje za cela dva boda. U opetovanju — isto! Kujundžić je izgubio dva boda i treće mesto. Velika ujednačenost takmičara izrazila se u dubokom nazadovanju jedinog neuspelog skakača.

Za skok su ocenjeni: 1. Mihočinić 9.85, 2. Merzlikin 9.80, 3. Grilec 9.70, 4. Forte 9.65, 5. Bela 9.60 (u Zagrebu je i on izgubio dva boda na konju), 6. Budja 9.50, 7. Ing. Ivančević, Primožić i Pristov svi po 9.30, 10. Strgar 9.25, 11. Kujundžić 7.90, a Gregorka sa, na vratilu, ozledenom nogom nije mogao skakati.

Sesteroboj

Zbroj svih ocena daje konačnu ocenu pojedinca. Izjednačeni i sigurni takmičari tu prestignu one, koji su izvrsni na nekim spravama, ali zato manje vrsni na onima koje im »ne idu«. Prva skupina petorice (sa sretnijim Kujundžićem, šestorice) vežbača su vrlo izjednačeni, mladi, daroviti i doterani majstori velikih mogućnosti i lepe međunarodne takmičarske budućnosti. Izvrsna i jaka jezgra budućeg olimpijskog odeljenja. Ali ne mogu ni časa da se odmire, za njima dolazi još mlada, vrlo opasna skupina »budućih«, koja je već danas ušla u prvi red. Ona je garancija za napredak i kontinuitet. U sesteroboju postigli su:

1. Merzlikin (Beograd) 57.95, ili 96.50%, 2. Forte (Ljubljana) 57.20, ili 95.50%, 3. Budja (Beograd) i Grilec (Celje) sa 56.40 ili 93.80%, 5. Pristov (Jesenice) 56.25, ili 93.70%, 6. Primožić (Maribor) 55.25, ili 92.20%. Ova šestorica daju ocenu odeljenja: od 360 mogućih bodova 339.45 ili visoki postotak 94.10, — 7. Bela (Beograd) 54.90, ili 91.50%, 8. Mihočinić (Beograd) 54.70, ili 91.15%, 9. Ing. Ivančević (Sombor) 54.65, ili 91.10%, 10. Strgar (Beograd) 54.60, ili 91.05%, 11. Kujundžić (Subotica) 54.50, ili 90.90%. — Gregorka je na pet sprava dobio 44.45. Izmedu sedmoga i jedanaestoga je razmak 0,40 boda!

Ako prisposodobimo II sa III izbornim utakmicama onda vidimo da su kod istih sudaca u mesec dana (u Zagrebu 8 aprila, u Mariboru 7 maja) naši izabrani takmičari napredovali ovako:

prvi u Zagrebu 55, u Mariboru 57.95, šesti u Zagrebu 52.30, u Mariboru 55.25, jedanaesti u Zagrebu 49.30, u Mariboru 54.50. Prva šestorica od 323.50 na 339.45.

Ove brojke najbolje pokazuju zamah napretka. Na tom putu moramo uporno nastaviti, sa potporom celokupnog Sokolstva, za Jugoslaviju i za međunarodnu slavu Slovenstva.

Hrvoje Macanović (Zagreb)

*

Jugoslovenska sokolska reprezentacija pozvana je od strane Francuske gimnastičke reprezentacije, da posle meča u Parizu, dođe u Nicu gde bi sa gimnastičarima sa juga Francuske priredili gimnastičku demonstraciju prilikom jedne gala svečanosti, priredene u njihovu počast. Vočstvo sokolske gimnastičke vrste odgovorilo je Savezu francuskih gimnastičara, da mu je žao što se ovom pozivu ne može odazvati, jer ima u programu međudržavne gimnastičke utakmice u Varšavi.

Veliki uspeh Petrove Petoletke u župi Tužla

Sokolka Petrova Petoletka došla je u dobar čas, svesrdno je primljena od celokupnog članstva. Ona je dala moralni potstrek sokolskom radu za kulturni napredak našega naroda.

Pre rata Sokolstvo u Bosni bilo je jarište nacionalne borbe za oslobođenje i ujedinjenje. Posle ujedinjenja nastala je praznina u sokolskom životu, ali je pokret širenja sokolstva na selu doneo širi krug rada, mnogo značajniji i obziran na kulturni preporod našega sela.

Marševska tragedija, donela je težak bol našem rodoljubivom na-

Sokolski dom u selu Srpska Trapska, kod Doboja

rodu. U tome nenaodknavivom gubitku i velikom bolu, narod je našao utehu olicenu u Mladom Kralju Petru Drugom, za koga sva sokolska srca gore plamenom ljubavi i ushićenjem do kraje pojrtvovanosti. U tome srećnom času rodila se ideja o Sokolskoj Petrovoj Petoletci, svesrdno prihvaćena među celokupnim članstvom. Petoletnica, omogućila je jedinicama i pojedincima, da svoje ježe kao zavetne misli ispišu u zavetnice i da ih izvrše za pet godina kao svoj lični udeo za jačanje i kulturni napredak našega naroda.

Program petoletnice ostvaruje se s najvećim zadovoljstvom. Uprava župe u početku rada smatrala je, da će biti zadovoljna ako se izvrši pola predviđenog programa, prema prijavljenim zavetnicama jedinica i pojedinaca. Međutim ustanovljeno je, da je taj isti program u većini izvršen i udvostručen, a sada se ponovo proširuje i uzima u rad. U većini slučajeva mnoge jedinice, naročito sokolske čete, same uzimaju inicijativu za program rada, ostvaruju ga i tek na kraju izveštavaju Upravu župe, da su uradili to i to. Takav je bio slučaj sa sokolском четом у Горњем Скиповцу код Грачанице, koja je osnovana pre godinu dana. Četa je tražila od župe planove sokolskih domova u župe. Župa im je poslala i ne slugehi da će oni podignu vrlo lep dom, bez ickije pomoći i znanja.

U prošloj godini osobito je postignut veliki uspeh u sokolskom radu na selu. Tako na primer mnoge čete zavetovale su se, da će podignu u selu zgrade za narodne škole, crkve, sokolske domove, da će osnovati analfabetske, poljoprivredne, domaćinske, pčelarske, zajednice i sokolske tečajeve, da će podignu mostove, bunare, spomenike izgинуlim borcima u ratu, da će zasaditi stotine hiljada plamenitih voñaka, pošumljavati goleti, zasaditi parkove i sve to simbolično nazvati »Petrov park«, »Petrova šuma«, »Petrovo drvo« i slično. Naročito je pokrenuta ak-

cija u zavetnicama za osnivanje knjižnica i čitaonica, narodnih univerziteta, strelačkih, pozorišnih, pevackih, trezvenjачkih i drugih sekcija, za očuvanje narodnih običaja, suzbijanje zaraznih bolesti, razvijanje guslarstva; da će izgraditi moderna hujbrišta, podignu voñni rasadnik, trijerску stanicu, vodovod u selu, četne хамбаре, osnovaće nove čete, razne vrste задруга, održaće наговоре, предавања, академије, забаве и разво друго.

Tako lep program sprovodi se već u delu i prema dosadašnjim podacima do 6. septembra 1938 g. uspeh je zavidan. Navешемо jedan deo izvršenih radova:

Sokolka župa Tužla broji 104 jedinice i to 26 друштava i 78 sokolskih četa. 43 jedinice zavetovale su se da će podignu sokolske domove od kojih ih je već osam potpuno dovršeno i to u: Doboju, Begovhanu, Srebrnici, Olovu, Dobrni, Brniku, doñim Жабарима и Орашју. У градњи се налази петнаест домова и то у: Градачцу, Оцаку, Угљевку, Власеници, Завидовићу, Зворнику, Бољанићу, Српској Грапској, Врањаку, Црквини, Жарковини, Горњем Скиповцу, Баткуши и Горњој Радњи. Већина од ових домова су под кровом и довршавају се. Осим тога прикупља материјал и води акцију за градњу домова још двадесет јединица и то: Брчко, Дервента, Грачаница, Кладан, Скугрић, Горња Турија, Богудово Село, Коздук, Брезово Поље, Буквик, Пожарница, Вруница, Горња Слатина, Горњи Жабари, Обудовац, Ражјево, Поробрнице, Календеровац, Восућа и Пецка.

Sokolka četa u Miškovcima sagradila je školu, a sokolske čete Dobrña и Брвник otvorile su u novim domovima narodnu školu. Dosađa je održano 12 analfabetskih tečajeва, 5 domaćinskiх, osnovano 8 strelačkih sekcija, razvijene su 3 sokolske zastave, zasađeno je 38.922 комада разних воñака, 200 домаћина засадило је »Краљев дрво«, zasađeno су 3 дрвореда поред пута и 1 »Петров Гај«. Подигнуто је 5 воñних расадника, 5 мостова, 9 бунарева, 5 спомен чесама, 2 хамбара и 1 споменик. Изграђено је 134 хубришта, уређена 52 врела пијаће воде и 5 путева изграђено у селима. Одржано је 910 предавања, 13 екскурзија, 15 идејних школа, 1683 говора пред врстом. Повећан је број чланства у 48 јединица. Одржано је 12 предњачких и 5 пољопривредних течајева и 2 пољопривредне изложбе. Основане су 3 воñарске и 1 сточарска задруга.

Безброј других заветница, јединице и појединци извршавају пуном паром. Нaročито се очекује у овој години још живља акција у раду. Тако ће Sokolka жупа Тузла 6. septembra 1941 год. светла образа изићи са извршеним програмом заветовања Sokolске Petrove Petoletke. Ст. Бојовић

FERIJALNA PUTOVANJA SOKOLSKOG NARAŠTAJA

Načelnstvo Saveza sokola Kraljevine Jugoslavije uputilo je svima sokolskim župama u zemlji upute za organizaciju naraštajskog ferijalnog putovanja. Ferijalnim putovanjima, tj. u dane školskog raspusta, putovaće grupe i pojedinci pripadnici sokolskog naraštaja po celoj zemlji, da bi upoznali njene lepote, način života i običaje našega naroda. Organiziraće se besplatna svratišta za sokolski naraštaj, a pri putovanju naraštaj bi se imao da rukovodi specijalnim priučnikom, kojega će uskoro izdati Savez, i u kome će biti sva uputstva i podaci. Do 20 maja o. g. trebaju sve sokolske jedinice, koje žele da organiziraju svratišta sa sokolski naraštaj, da dostave podatke aSvezu, tako da bi se sokolski naraštaj već ovog leta mogao da koristi tim svratištima.

»Dobro razvijena svest o jedinstvu naroda i vruća ljubav prema otadžbini predstavljaju sokolsku osnovu moralne pripreme za odbranu domovine. Bez dobre moralne spremne je uzaludna svaka materijalna priprema. Dobro naoružanje moralno slabe vojske pretvara se samo u bogat plen moralno jačeg protivnika. Oduvek je čovek bio glavni element borbe, a sredstva kojima se u toj borbi služio, bila su uvek ispod važnosti čoveka. Sredstva su mrtva i može ih staviti u pokret samo čovek i njegov um. Zbog toga je volja za borbu važnija od svega ostalog. Ko nema volje za borbu, ne može nikada da bude pobednik.«

Jože Smertnik, starešina Sokol. župe Celje.

Kratke vesti iz našeg Sokolstva

Sokolsko društvo Beograd Matica svečano je proslavilo tradicionalnu svoju slavu, Sv. Đorđa, u velikoj dvorani svoga doma Kralja Aleksandra. Domaćin slave bio je brat Dušan Mihajlović, član društvene uprave i viši činovnik Narodne banke. Slavi su prisustvovali izaslanici crkvenih, vojnih i državnih vlasti, zatim izaslanici nacionalnih udruženja, mnogi ugledni građani i mnogobrojno članstvo. Savez Sokola K. J. zastupao je zamenik starešine Milivoje Smiljanić. Starešina društva, general Andra Petrović, održao je lep prigodan govor, a za domaćina iduće slave primio se brat Dr. Gradović, starešina beogradske župe.

Sokolsko društvo Varaždin održalo je 7 maja Društveni dan pripravnosti, u jednom lepom gaju, kraj Drave, nedaleko Varaždina. Već rano ujutru hrli su Sokoli sa svih strana na zborište. Svrstavši se po kategorijama, pozdravili su Sokoli najpre društveni barjak, nakon čega je starešina župe, brat Belčić, izložio svrhu pokusnih mobilizacija Sokola i razne grane narodno-odbrambenog rada u Sokolstvu. Pojedine kategorije vežbale su strojevne i proste vežbe, u kojima su učestvovali pripadnici vojske. Deca su igrala razne igre, a članstvo i naraštaj takmičili su se u gadanju puškama. Vrlo uspeši sastanak završen je pevanjem pesme »Oj Sloveni!« i igranjem narodnih kola.

Društvo Varaždin je prikazalo također i sokolski film »Oj letni sivi Sokole«, koji je naišao na najbolji prijem kod čitavog članstva.

Sokolsko društvo Beograd I priredilo je, u sredu, 10 o. m., u pozorištu na Vračaru, vrlo uspešu akademiju, koja je bila lepo posećena i na kojoj su sve tačke bile srdačno pozdravljene, od svih gledalaca.

Sokolska četa Dedina osvetila je nedavno svoju zastavu i ujedno otkrila spomenik Viteškom Kralju Ujedinitelju, te osvetila most preko reke Dedinca, što ga je podigla, u okviru Sokolske Petrove Petoletke. Svečanostima je prisustvovalo Sokolsko društvo iz Kruševca i Sokolska četa iz Stalaća, razna kruševačka udruženja, te u ime Saveza SKJ. Dr. Milorad Dragić, u ime župe Kragujevac Miloje Pavlović, a u ime društva Kruševac, Stevan Nikolajević. Sokolskoj zastavi je kumovao Dimitrije Zorić, koji je zastavu darovao i koji je održao lep govor o zadacima Sokolstva. Njemu je odgovorio starešina čete, Radoje Jovanović, a govorili su i pretstavnici Saveza i župa. Svečanost je izazvala najbolji utisak u celom kraju.

Sednica Zbora načelnika i načelnica društva i četa Sokolske župe Novi Sad, održaće se 14 maja u 8 sati u Sokolskom domu u Novom Sadu, pa se pozivaju braća načelnici i sestre načelnice, da na ovaj zbor neizostavno dođu.

Sokolska četa na koloniji Njeguševo kod Mola priredila je, 7 maja, vrlo lepu svečanost, kojom prilikom je osvećena novopodignuta školska zgrada i sokolski dom. Na svečanosti je u ime Saveza SKJ, uzeo učešća brat Knežević, apelacioni sudija iz Novog Sada, koji je održao lep patriotski govor. Uveče je priredena vrlo uspeša zabava, a svi gosti su bili oduševljeni uspesima sokolskog rada u Njeguševu.

Sokolska četa Radovlje, nedaleko Visokog, priredila je 30 aprila javni čas, prvi u ovoj godini na teritoriji sarajevske župe. Čas je uspeo u svakom pogledu, prisustvovala su mu i obiljne sokolske čete, dok je u programu učestvovalo i matično društvo Visoko, sa vežbama naraštaja.

Uspeh ovog časa je dokaz neumornog i požrtvovanog rada ove Sokolske čete, kako na podizanju sela u

kulturno-ekonomskom, tako i nacionalno-vaspitnom pogledu.

Sokolska župa Celje je priredila nedavno, u velikoj dvorani Celjskoga Doma, oproštajno veče, posvećeno pukovniku Mihajloviću, koji je premešten u Ljubljano, a koji je u Celju stekao simpatije čitavog nacionalnog stanovništva, a naročito Sokolstva, u čijem krugu je najpredanije saradivao. Pukovnika Mihajlovića je, za vreme večere, najsrdanije pozdravio starešina župe, brat Smertnik i starešina društva Celje, brat Hrašovec; našto je brat Mihajlović odgovorio vrlo srdačnim patriotskim govorom.

Slovenački listovi beleže 80-godišnjicu života Matije Cvrčka, skromnog služitelja u Kočevju, koji se čitav život isticao kao svestan Slovenac i Jugosloven, zbog čega je u Austriji morao da strada. Starina Cvrčak je od rane mladosti bio tako revnostan Soko, da i sada, u 80 godini života, gotovo danomice dolazi u sokolanu i prati vežbe članstva, pa i sam sa njima vežba. Kada su mu kočevski Sokoli čestitali jubilej, darovao je iz svojih skromnih sredstava 600 dinara za sokolski dom; a društvo je odlučilo da za taj novac izradi jedan prozor na domu, koji će se zvati »prozor sokolskog veterana M. Cvrčka«.

Gimnastičko društvo »Soko« u varoši Kap Verde, u Africi, stoji već duže vremena u vezi sa sokolskom župom u Banja Luci, pa je od nje u više mahova tražilo tekstove i muziku za razne sokolske vežbe. Pre nedelju dana je župa u Banja Luci ponovno primila telegram od Sokola u Kap Verde, da mu pošalje muzičke kompozicije vežbi za slet u Ljubljani, jer će sa tim vežbama nastupiti na javnom času u Africi i u Engleskoj.

Sokolsko društvo Morović, srez Sid, priredilo je vrlo uspeši javni čas, na kome su uzela učešća i sokolska društva iz Sida, Adaševca, Berkasova i Jamine. Na veče je priredena svečana akademija, a prihod od ovih svečanosti je namenjen za zidanje sokolskog doma u Moroviću.

Sokolsko društvo Kastav ima pozorišni otek, koji je nedavno, sa vrlo lepim uspehom, davao komediju »Narodni poslanik« od Nušića. Na priredbi je učestvovalo i društvo »Graničar« iz sela Spinčića, a dvorana je bila dupkom puna posetioaca.

Sokolsko društvo Tijesno, župa Šibenik, je održalo tečaj za uvežbavanje prostih vežbi za god. 1939, od 25-IV do 2-V, sa svima kategorijama. Tečaj je održao brat V. Romac, prednjak župski.

Sokolsko društvo Sisak produžilo je sa gradnjom svoga doma koju je otpočelo prošle godine. Radovi se izvođe brzo, a namera je da se 6 septembar ove godine proslavi u novome domu.

SUSRET ITALIJANSKIH I NEMAČKIH GIMNASTICARA

Prošle nedelje došlo je do prvog takmičenja između nemačkih i italijanskih gimnastičara u Milanu, pa italijanska i nemačka štampa piše, da je to takmičenje imalo naročiti uspeh. Prisustvovalo je oko 7.000 gledalaca i, ma da nisu zvanično davane ocene pokazalo se da su italijanski gimnastičari postigli ogroman napredak, prema ranijem svom lošem stanju. Na osnovu toga uspeha, italijanski listovi pišu, da i u gimnastici Italijani treba da stupe u red prvih nacija u svetu, pa da zato treba osnivati u celoj zemlji gimnastička društva, i svim snagama podupirati telovežbu.

Jubilej br. A. Krejči

Sokolsko društvo Ruše je čutilo prijatno dolžnost, da na svečan način proslavi 60.letnico svojega prijubljenega staroste, Antona Krejčija. Dvorana Sokolskega doma je bila vsa s cvetjem okrašena in polnoštevilno članstvo in naraščaj sta v slavnostnem razpoloženju pričakovala prihoda br. staroste. Br. Davorin Lesjak je br. Krejčiju v iskrenih besedah častital k jubileju, častital še bolj k bogati žetvi njegovega dela pri Sokolu, kakor tudi v javnem živ-

ljenju. V imenu članstva mu poklanja krasni bronasti relief Nj. Vel. Kralja Petra II. v sokolskem kroju.

V imenu Mariborske Sokolske župe mu je častital br. Krajnc, župni podstarosta, a br. Dr. Fornazarič je prišel pozdrav Sokola Maribor-Matica.

Vsem se je vidno ginjen zahvalil br. Krejča. Povdaril je da ima mnogo častnih funkcij, vendar ne smatra nobene za tako častne in mu nobena ni tako pri srcu, kot delo v vrstah Sokolstva. Društvo bo letos razvilo svoj prapor, ki ga bode znalo članstvo verno čuvati. V časih ko se o mahljivci bojijo bodočnosti, stoji Ruško sokolstvo mirno in samozavestno na straži.

Pri proslavi je vneto sodeloval sokolski orkester, pod vodstvom br. Črnka.

Ko.

Seljaci sokoli grade puteve

Prošla je prva polovina zavetnog doba Sokolske Petrove Petoletke. O postignutim rezultatima na teritoriji sarajevske župe, pisao je nedavno »Sokolski Glasnik«.

Ovom prilikom donosimo još jedan primer konstruktivnog nacionalnoga rada Sokolstva na selu, koji zaista otkriva kolike se latentne moralne snage nalaze kod naših seljaka.

Sokolska četa Raljevo, nedaleko Sarajeva, se zavetovala u S.P.P. sa mnogo korisnih radova, među koje spada i uređenje kolskog puta Raljevo—Crnotina—Dobroševići. Ovaj put iznosi oko 3 i po kilometara, dosada je bio potpuno neprohodan, međutim je za selo njegova važnost vrlo velika, jer je to jedan od glavnih prilaza kojim deca toga kraja idu u školu.

Članovi Sokolske čete Raljevo, u želji da udovolje zavetnici SPP, odlučili su da od te kozje staze izgrade solidan kolski put, pa su za kratko vreme izgradili već oko 1.500 metara puta. Značajno je da su Sokoli iz Raljeva, osim radne snage, utrošili za to i oko 2.500 dinara vlastitog gotovog novca. Jedan od braće, Crkvenjaš Mirko, da bi omogućio izgradnju puta, poklonio je zemljište u dužini oko 1.000 metara, da se preko njega preseče put, dok na pr. seoski knez nije hteo da ustupi, na žalost ni stotinu metara zemljišta u dužini, potrebnog za prosecanje puta, nego je za svaki metar tražio da mu se plati po uobičajenoj ceni. To je razlika između Sokola i čoveka bez sokolske svesti!

Marljivi radnici na ovojme putu,

U počast M. R. Štefanika

Prošlih dana proslavljena je uspomena na tragičnu smrt velikog čehoslovačkog rodoljuba i prvog čehoslovačkog generala, Milana Rastislava Štefanika, koji je pre 20 godina, vraćajući se u oslobođenu otadžbinu, tragično poginuo u avionskoj nesreći. Štefanik je bio također jedan od najzaslužnijih tvoraca Čehoslovačke republike i čehoslovačke nezavisnosti, odani saradnik Masarikov i gorljiv Sloven. Uvek je zastupao ideju saradnje i jedinstva Slovaka i Čeha i tvrdio je, da izvan te saradnje nema opstanka ni za jedne ni za druge.

Slovaci u Jugoslaviji komemorirali su takođe u svom središtu, Bačkom Petrovcu, uspomenu na velikog sunarodnjaka, a »Narodna Jednota« posećuje mu tople članke. List sa bolom ističe razliku između današnjeg stanja Čeha i Slovaka i onoga pre 20 godina; i podvlači Štefanikove reči, da se »ne smemo deliti na Čeha i Slovake, već moramo imati isti cilj slobode i nezavisnosti!«

Štefanik je u svojoj delatnosti, za vreme rata, tesno saradivao i sa Jugoslovenskim odborom u inozemstvu, te sa srpskom vladom, pa je uvek pokazivao najveću ljubav i razumevanje za naše nacionalne interese i tražio da Čehoslovaci i Jugosloveni, rame uz rame, rade na očuvanju svoje nacionalne slobode.

Verzije o Nemačkoj i Rusiji

Mnogi strani listovi primećuju da uposlednje vreme nemačka štampa vrlo malo, ili zapravo ni malo ne napada Sovjetsku Rusiju, dok je naprotiv kampanja te štampe porasla u pravcu na Englesku i Francusku, a naročito na Poljsku. Bilo je u nekim novinama i vesti o tome, da je Berlin zapretio Japanu, ako Japan neće da pristupi vojnom savezu sa silama osovine, da će potražiti sporazum, pa čak i savez sa Sovjetskom Rusijom. Ma koliko da te vesti izgledaju fantastične, pod senzacionalnim naslovima se i dalje javljaju verzije o pokušajima za sovjetsko-nemački savez, pri čemu bi trebalo da dođe do deobe Poljske. A svakako da nije bez interesa da jedan od najvažnijih nemačkih nacional-socijalističkih listova, »Völkischer Beobachter«, u jednom članku o Sovjetskoj Rusiji, piše da je »iz Ruske revolucije, jednako kao i iz nacionalsocijalističke i fašističke, mogao da nastane jedan zdrav pokret, da Lenjin i Staljin nisu bili zavedeni jevrejskim talasom. Ali — veli nemački list — možda će se taj pokret ipak ostvariti jednoga dana.«

Beogradska »Politika« javlja takođe iz Berlina, da se u tamošnjim izjavama poluzvaničnih krugova, kao i u komentarima listova, sve više govori o mogućnosti da bi u Rusiji mogao da nastupi preokret »na ruskoj nacionalnoj osnovi« i da bi onda bili mogućći bliži odnosi između Nemačke i Rusije.

U vezi s time zanimljivo je i pisanje francuskog lista »Intrinsigant«, koji tvrdi da je engleska diplomacija saznala da između Berlina i Moskve postoje zaista izvesni dodiri, te da »kao jedan od posrednika za te dodire služi, niko drugi nego bivši šef čehoslovačke vojske, general Sirovi, koji je sa strane g. Hitlera tretiran sa svima obzirima, što ga ni malo ne preči, da bude u dobrim odnosima i sa Staljinom.«

Koliko je na ovoj fantastičnoj vesti istine, teško je kazati, ali čudno, ničim neobjašnjivo držanje, što je g. Sirovi pokazao kroz poslednjih nekoliko meseci, a koje se nepravom upisuje u krivicu i čitavom, zaista junackom češkom narodu, navodi javnost na najfantastičnije kombinacije, a vezi sa njegovim imenom.

sokoli čete Raljevo, rade neumorno svaki dan. Radi se složno, veselo, bratski i sokolski pa se nadamo da će ih u ovome poslu pomoći i nadležni, a pogotovo mesna opštinska uprava. (Vidi sliku na str. 2.)

Слет окружја Дрварског у Кључу

Још приликом годишње жупске скупштине у Бањој Луци дрварско окружно начелство соколско закључило је да ове године приреди о кружну јавну вежбу са такмичењем у Кључу. Поводом тога окружно начелништво одржало је ових дана састанак у Кључу, коме је поред осталих присуствовао жупски начелник, брат Жлува, и жупски путујући предњак, брат Милош Волк, па је донесен детаљан програм рада на слету. Други дан слетских свечаности, 29 маја ове године, обавиће се свечано отварање соколског дома у Кључу, који је ово младо друштво после доста жртава подигло.

Од свога оснотка соколско окружје Дрвар редовно сваке године одржава јавне вежбе, које по организацији, одзиву вежбача и дисциплини чланства не отступају од жупских слетова. На овим слетовима, соколи Мркоњићеве Крајине увек су манифестовали дубоку љубав према Соколству, свом Краљу и отаџбини, спремни да и животе положе на олттар отаџбине, кад год то буде требало.

Данас, као икада, потребно је да ми соколи покажемо читавом свету, да знамо шта хоћемо и да су наши појмови чисти, а пут исправан.

Пошто је ове године слет у Кључу спојен са отварањем дома у Кључу, и пошто је братско друштво Кључ својим досадањим радом и бројним учествовањем на јавним вежбама суседних друштава заслужило многобројну посету, ми се надамо да ће сва братска суседна друштва узети што бројнијег учешћа у овом слављу.

За окружни слет у Кључу, »Шипад« је дао на својим железницама специјалне повластице, тако да ће и најсиромашнијем члану бити могућан долазак на слет.

М. П.

ZRINJSKO - FRANKOPANSKE AKADEMIJE

Različita sokolska društva u Jugoslaviji priredila su, kao i svake godine, svečane akademije na uspomenu narodnih mučenika, Petra Zrinjskoga i Krste Frankopana. Od društava koja su nam poslala izveštaj o tim priredbama, beležimo Sokolsko društvo u Betini, čija akademija je imala vrlo bogat program, a poseta je bila vrlo dobra; zatim društvo u Konjicu, u kome je prosvetar, Sefik Bešliagić, održao lepo predavanje o Zrinskom i Frankopanu, kod čega je učestvovao i tamburaški zbor, te se prikazivao jedan pozorišni komad, — itd. Spominjemo još da su Zrinsko-frankopanske akademije priredila i sokolska društva u Banjoj Luci, Varaždinu, Zenici itd.

Sarajevski Sokoli su naročito svečano proslavili uspomenu na mučeničku smrt Petra Zrinjskog i Krste Frankopana. Održana je svečana sednica u Sokolskom domu pred punom salom slušalaca na kojoj je brat Loza, održao vrlo uspešu predavanje. Istog dana u svečanoj sali Sokolskog društva Sarajevo Matica, održana je i omladinska telovežbena akademija, koju je pozdravnim govorom otvorio naraštajac, brat Fajgelj Aleksandar. Program, sastavljen od deset biranih telovežbenih sastava izveden je na opšte zadovoljstvo, i naročito telovežbena tačka »Preporod«, od br. Nahlika.

Svečana sala monumentalnog doma Matice bila je dupke puna omladine.

Sokolsko društvo Šid ima uvežban muški pevacki zbor od 26 članova koji, kao pevačka sekcija, vredno radi. Potreban je horovođa-učitelj. Sokole, učiteље osnovnih или грађанских школа, који имају способност и вољу за хоровођу, молимо да се јаве друштву Шид, ради договора и осталих услова.

Čitajući novine...

Dopao nam je ruku list »Gradanin«, broj od 7 ovog meseca, koji izlazi u Požarevcu, sa oznakom »nezavisan organ«, pa smo počeli sa zanimanjem da ga čitamo, da vidimo kakve nacionalne, političke, kulturne i ekonomske brige brine naša rodoljubiva unutrašnjost i kako ta unutrašnjost gleda na probleme naše političke sadašnjosti. I nije nam krivo što smo to učinili jer smo naišli na vrlo zanimljivu pojavu.

Tako je n.pr. uvodni članak požarevačkog »Gradanina« posvećen »Nemačkom - jugoslovenskoj saradnji« i sav je ispunjen podacima o srdačnim i nadasve prijateljskim vezama Nemačke prema nama. U tom pogledu, požarevački »Gradanin« piše n.pr. ovako:

»Dobrom toku berlinske posete odgovara i držanje nemačke štamppe, koja u svojim komentarima otvoreno priznaje konstruktivnu vrednost politike osovine, preko Jugoslavije, i konstatuje, da poseta jugoslovenskog ministra spoljnih poslova glavnom gradu Rajha, jednako kao i nedavna poseta Italiji, jasno pokazuje, da Jugoslavija u časovima velikih odluka ne poznaje nikakvo kolebanje i da sasvim odbacuje politiku na dve stolice, kakva se još i danas može naći na Jugoistoku.«

Misli li požarevački »Gradanin« da time optuži Rumuniju, ili neku drugu državu na jugoistoku, zbog dvoilne politike prema Nemačkoj, to nam nije jasno. Ali požarevački »Gradanin« nastavlja i dalje:

»O glavnom cilju jugoslovensko-nemačke saradnje već duže vremena postoje sasvim određene predodžbe, naime stabilizovati mir u Podunavlju. Iz obostranih službenih izvjava, prilikom berlinske posete, proizlazi u ostalom sasvim jasno, da će Jugoslavija ubuduće još više nego do sada stajati na strani obeju sila osovine, da bi u uskoj saradnji s njima poradila na konsolidovanju i smirivanju jugoistočnog evropskog prostora.«

Medutim, to nije sve. Odmah posle tog uvodnog članka, nalazi se i drugi opsežni članak (jedini u tom broju, sem lokalnih vesti), koji je također posvećen Nemačkoj i koji nalazi, da za požarevačku javnost nema danas stvari od većeg interesa, nego li je da na dva stupca prenese jedno saopštenje »Deutsche diplomatische Korrespondenz«, o tome kako je Amerika falsifikovala neke dokumente, da time okleveta Nemačku; te da »krivotvorenje« pretstavlja jedino sredstvo kada se radi o oštećivanju ugleda i interesa Nemačke, — pa da sama redakcija poštovanog »Gradanina« to saopštenje prati komentarom, kojim se optužuje prezident Ruzvelt, da se u borbi protiv Nemačke služi lažnom kampanjom.

Kao što se vidi, neobično je zanimljiva ova »visoka politika«, koja se vodi u redakciji poštovanog »Gradanina«, u Požarevcu...

Pročitali smo rezoluciju sa nedavnog kongresa katoličke štamppe u Zagrebu u kojoj se kaže, da episkopat treba da upozorava narod »na pogubne i protunarodne posledice ši-

renja moralno defektne štamppe, koja je grobar naroda.«

Da takve štamppe zaista ima, slažemo se i mi, a u tom uverenju nas utvrđuje i šibenički katolički list, »Katolik«, koji u članku o hrvatskom katoličkom dnevniku, dakle konkretno o zagrebačkoj »Hrvatskoj straži«, piše od reči do reči:

»Katolicizam ne može biti zajedljiv ni tričav, najmanje strančarski, a klikaški da se ni ne spominje. Nije nikakva odlika znati se svadati sa svakim i u svako vrijeme, i to na način koji je odiozan ne samo protivnoj strani, nego i čovjeku najdublje kršćanske izgradnje. Ako katolički dnevni list, o kome se govori, ne bude list širokih kršćanskih pogleda, koji će svoj opstanak temeljiti na protivnom radu, a s protivnikom će postupati na način, da svak dobije dojam, kako je nama do istine, a ne do toga da se koga ponizi, onda neka ga ne bude. Listu žučljivih polemika oduzimamo pravo na naziv »katolički«.

Jasno je, dakle, da šibenski »Katolik«, jednako kao i sarajevski »Katolički tjednik«, koji je taj članak sa odobravanjem preneo, smatraju da i »jedini katolički dnevnik kod nas« spada u »moralno defektnu štampu, koja je grobar naroda«, pa bi bilo zanimljivo znati, da li će se sa pozvane strane upozoravati i na njegove »pogubne i protunarodne posledice«...

Iz slovenskog sveta

JUGOSLOVENSKO-BUGARSKA MANIFESTACIJE

Jugoslovensko-bugarska liga u Beogradu i Bugarsko-jugoslovensko udruženje u Sofiji preduzele su inicijativu da prirede izložbu bugarske savremene književnosti u Beogradu, te izložbu savremene jugoslovenske književnosti u Sofiji. Ove će se izložbe otvoriti istodobno i to verovatno 11 jula o. g. Za vreme spomenutih izložbi održalo bi se u Beogradu i Sofiji nekoliko predavanja i drugih svečanih priredaba.

PRILIKE U ČEŠKO-MORAVSKOM PROTEKTORATU

Nedavno je novi predsednik vlade češko - moravskog protektorata, general Elijaš, imao razgovor sa predsednikom Nemačke korespondencije, koji ga je pitao, kakav će uticaj imati na javno mišljenje u Češkoj propaganda, koju češki i slovački emigranti vrše iz inozemstva, putem, radia letaka, itd.; i kao će biti rešeno jevrejsko pitanje u Češkoj. G. Elijaš je odgovorio, da će se široki slojevi češkoga naroda odvratiti od iluzija takove emigrantske propagande, ako se saradnja sa institucijom protektorata bude razvijala na zadovoljstvo češkoga naroda i ako životni nivo pučanstva ostane na ranijem stepenu. U tom slučaju, ne treba se bojati nikakve emigrantske propagande. Što se pak jevrejskog pitanja tiče, u pripremi je zakon o ukidanju jevrejskog uticaja na javni život.

Pored ostalih listova, koji su obustavljeni u poslednje vreme u Češkoj i Moravskoj, a kojih ima oko 80, prestao je izlaziti i poznati praški napredni list, »Sobota«, koga je izdavao preduzeća »Orbis«.

Praški »Venkov« javlja u broju od nedelje: »Javljam nam o incidentima između Nemaca i Čeha u raznim krajevima zemlje. U Južnoj Češkoj je došlo do spora između nekog Nemca i Čeha, koji se svršio opštom tučom. Više anonimnih letaka, čiji autori se traže, svedoči da se u Češkoj i Moravskoj nalaze na poslu ljudi, koji hoće da izazovu incidente, što se više ne sme dogoditi.« — Dalje list javlja, da su zbog tih incidenata sastavljene naročite, češko-nemačke komisije, koje imaju da utvrde krivice.

Engleski listovi »Exchange Telegraph« i »Daily Telegraph«, javljaju takođe iz Praga o učestalim nemiri-

ma i demonstracijama u Česko-moravskom protektoratu. Naročito u praškim bioskopima dolazi svakog dana do demonstracija, kada se prikazuju žurnali iz Nemačke. »Daily Herald« doznaje da zbog toga prestoje izvesne lične promene u upravi protektorata, te da izgleda, da bi se i prezident Haha morao povući. Neki francuski listovi pišu čak o tome, da bi imala da se ukine institucija protektorata, što praški listovi demantuju.

MAHINE SVEČANOSTI U PRAGU

U nedelju su u Pragu obavljene velike svečanosti, — sahrana smrtnih ostataka velikog češkog pesnika, K. H. Mahe, na groblju višehradskom. Do sada je telo pesnika Mahe bilo pokopano na groblju u Litemeržici, ali kad je taj kraj, zajedno sa ostalim Sudetima, pripao Nemačkoj, smrtni ostaci pesnika Mahe bili su preneti u Prag i u nedelju su svečano sahranjeni.

Na svečanostima su učestvovali svi kulturni, politički i ostali predstavnici češkog naroda i ogromna masa građanstva. Češki listovi ističu da već davno ni jedna manifestacija u Pragu nije privukla ceo narod oko sebe, kao ova. Održani su mnogi govori i svi govornici su istakli da češki narod, pored svih prepreka i nevolja, ostati veran pesnikovom idealu, ljubavi za jezik, za zemlju i za nacionalnu slobodu. Kanonik Stašek je svoj govor završio zakletvom, da će svi poraditi na tome »da češki narod dovedu tamo, gde se nalazio u doba svoje veličine«. Prilikom svečanosti je čitav Prag bio iskićen narodnim zastavama, a listovi ističu, da je malo kada tih zastava u tolikom broju bilo u Pragu, kao toga dana.

PRIVREDNI POLOŽAJ SLOVAČKE

Ljubljanski »Slovenski narod« objavljuje dopis iz Bratislave, pod naslovom »Brige i teškoće Slovačka«, u kome se kaže, da u slovačkim širokim krugovima sve više preovladuje ubedenje, da je pogrešna bila politika koja je išla za rušenjem Čehoslovačke republike i da su u toj republici interesi i nezavisnost Slovačka bili daleko bolje zaštićeni, nego li u današnjoj, tobož nezavisnoj državi.

»Züricher Zeitung« objavljuje dopis iz Bratislave o privrednim poteškoćama Slovačke. U dopisu se kaže, da je privredno područje bivše Čehoslovačke republike bilo vrlo povoljno za Slovačku, zbog razmene slovačkih agrarnih proizvoda sa češkim industrijskim proizvodima. Sada je međutim Slovačka izgubila industrijsko zaleđe, a devizna situacija je vrlo nepovoljna, tako da se uvoz morao sasvim ograničiti. Zbog svega toga postoji oskudica u sirovinama i u mnogim artiklima, pa je veliki broj fabrika morao da obustavi rad, apijace u zapadnim zemljama su potpuno zatvorene. Monetarna situacija je također nejasna, pošto je pokriće slovačke krune potpuno fiktivno, tako da, kao stvarno sredstvo plaćanja, važi jedino nemačka marka.

Prema švajcarskim listovima javile su se poteškoće i u pitanju činovništva, pošto ne postoji dovoljan broj pouzdanog slovačkog osoblja, pa je slovačka vlada zaključila da zadrži češke činovnike, bar do godine 1942, u Slovačkoj. Dalje se javlja da su nedavno bratislavski Nemci održali veliki zbor, kojom prilikom su učesnici počeli da kliču za priključenje Bratislave Nemačkoj. Tada je voda Nemaca, Karamsin, kazao: »Mislite li, da Voda ne bi bio priključio ovu zemlju Rajhu, da je to hteo? Voda hoće da ova država ostane i time je nama podelio novu ulogu. Mi ćemo tu ostati, jer Voda tako hoće; a mi smo samo mali kotačići.«

Sokolska četa Divoš, župa Beograd, je od crkvene opštine dobila plac za zidanje doma, na najlepšem mestu u selu. Sada je preduzela akciju da prikupi sredstva za zidanje, pa se nada da će još ove godine početi radom.

Zanimljivosti iz doma i sveta

U Vršku je nedavno održana skupština Kulturbunda, na kojoj je govorio Gustav Halvaks, novinar iz Pančeva. U svom govoru je kazao da Nemci u Jugoslaviji uživaju izvesnu kulturnu autonomiju, ali da nju treba proširiti. »U školama, sa nemačkim nastavnim jezikom, treba da vlada, ne samo nemački jezik, nego i nemački duh. Nemci treba da postave uslov, da se nemačka omladina u Jugoslaviji napaja duhom Singfrida i Fridriha Velikog. Svoje nacionalno i političko gledanje oni zasnivaju na enom pogledu na svet, koga ispoveda velika nemačka nacija.«

I »Sokolski Glasnik«, kao i čitava naša javnost, pohvalio je pre izvesno vreme zajednički stav svih slovenačkih studentskih udruženja u pitanju odbrane Jugoslavije, kao i stvaranje zajedničkog Akademskog narodnog bloka, u istom cilju. Ali se već sada stvar pokvarila i iz bloka su istupila 4 katolička udruženja, tobože zato što su ostala društva prekršila sporazum time, što su u ime Narodnog bloka izdavali letke itd. Medutim, ostala udruženja koja su u bloku udružena izjavljuju, da društva koja su istupila, čine samo polovinu katoličkih akademčara i da su svi navodi o razlozima istupanja neistiniti, te da će Narodni blok, i bez tih društava, i dalje vršiti svoju uzvišenu dužnost.

»Slawonischer Volksbote«, glasilo slavonskih Nemaca, bavi se u svom poslednjem broju vanjskom politikom Jugoslavije, za koju veli, da je na strani osi.

Nedavno je održan veliki zbor Nemaca u Brnu, o kome opširno piše »Volksdeutsche Zeitung«. Glavni govornik na zboru, Dr. Stratil-Sauer, je izjavio, između ostalog: »Brno je bilo uvek nemačka varoš, pa bi bio najveći nesmisao kada nebi ostalo i sada nemačka varoš, kada se nalazi u velikom nemačkom carstvu. A ako

na drugoj strani neko misli drugačije, onda se teško vara.«

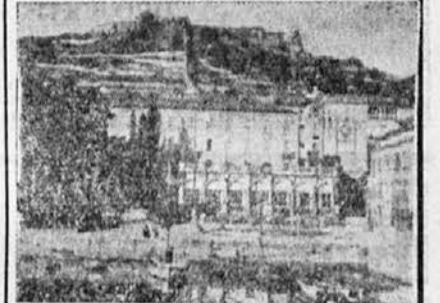
Svajcarski listovi tvrde, da je kod sporazuma u Milanu između Nemačke i Italije, bilo u prvom redu govora o kolonijalnim zahtevima obeju država, a naročito Italije. Izgleda da su u Rimu stali na gladište, da je oživotvorenje italijanskog kolonijalnog plana moguće samo onda, ako Nemačka ostane dominantna sila u Evropi i ako ona svojom snagom potpuno okupira ostale velike sile. Zbog toga Italija pokazuje puno razumevanje za nemačke aspiracije na istoku.

Nemački listovi pišu da se u Poljskoj vodi svestrani bojkot protiv nemačke robe, a naročito da je organizovan potpuni bojkot nemačkih listova. U poslednje vreme je organizovan bojkot nemačkog piva. Dalje javljaju nemački listovi, da je više od 100 nemačkih porodica bilo udaljeno iz pograničnih krajeva, gde se nalaze poljska utvrđenja.

Dr. FR. KOLTERER, banjski lekar u Rogaškoj Slatini, ordinira — kao svake sezone — u Štrosmajerovom domu.

KOLONIJE I LOGOROVANJA NA MORU

U Novom Vinodolskom (Hrvatsko Primorje) imade mjesta za sokolske kolonije i sokolska logorovanja. Obratiti se Sokolskom društvu Novi Vinodolski

LEČILIŠNI HOTEL PALACE

Med. Dr. Josip Avelini
HVAR

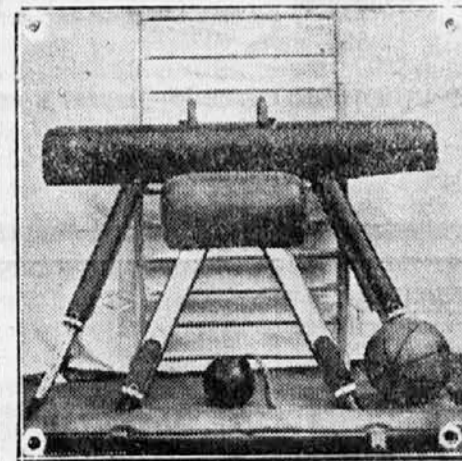
Hotel potpuno renoviran sa tek toplom i hladnom vodom u svim sobama, sobe sa kupatilom, apartmani, društvene prostorije, sunčane terase, sjenoviti park, kursesalon, vlastito tenis igralište, motorni čamac za izlete u Biševsku Špilju.

PENSION Din. 60.— 100.—

EXPRES BRIJANJE

bez sapuna
bez vode
bez četkice

jeste ideal
svakog sportaša!

I ti i tvoja sokolska jedinica nabavljate u buduću sve savremene telovežbene sprave željezne telovežbene konstrukcije za letnja vežbališta potrepštine za laku atletiku i ostale športove najjevtinije u:

TVORNICI TELOVEŽBENIH SPRAVA
SPORTSKIH POTREPŠTINA I SMUČAKA

SPORTSKE TRGOVINE

„ALPINA“
LJUBLJANA, TYRŠEVA CESTA 7

ZAHTEVAJTE PONUDE!

ČASOVNIČAR I JUVELIR M. MITROVIĆ

TERAZIJE 22 (do Moskve)

ima: švajcarskih časovnika za ruku i džep, zlatnog nakita, kristala, srebra, pehara i plaketa.

Braći i sestrama popust
Cene vrlo solidne. Stručan rad
Tražite cene za izradu
klinaca i značaka.

**Trgovina manufakturne
robe kod „Zlatnog jagnjeta“**

Brankovan i Kanački - Pančevo

MODERNA ŠTAMPARIJA,
KNJIGOVEZNICA, IZRADA
ŠTAMBILJA I PREGOVANIH
ETIKETA

„NAPREDAK“

Prede: Braća Jovanović
PANČEVO, Telefon: 36-212

JEFTINOĆA

Preporučuje svoje veliko
stovarište kratke — galan
terijske robe uz najjeftini-
je cene.

Posluga solidna i tačna

E. KALJF — PANČEVO
(Sokače)

NAJVEĆI IZBOR
muške i ženske konfekcije
načićete kod

HAJDUKOV ŽIVE

Trgovina kratke robe

PANČEVO
malo sokače

NAJELEGANTNIJU OBUČU
za dame, gospodu i decu
dobićete kod

„ŽARKA“

malo sokače

Cene solidne, izrada brza i tačna
ŽARKO BRADIĆ, obuçar
PANČEVO Vilzonova 2.

Антоновић а. д. - Панчево

ШТЕДИТЕ НОВАЦ АКО КУПИТЕ КВАЛИТАТИВНИ НАМЕШТАЈ УЗ ПОВОЉНЕ ЦЕНЕ БЕЗ ПОСРЕДНИКА ДИРЕКТНО
СА НАШЕГ ФАБРИЧНОГ СТОВАРИШТА — ПАНЧЕВО СТАРЧЕВИЧКИ ПУТ БР. 106 ТЕЛ. 36124 КОЈЕ ЈЕ СНАБДЕВЕНО
НОВИМ МОДЕЛИМА РАЗНИХ СОБА У СТИЛСКОЈ И МОДЕРНОЈ ИЗРАДИ.

ЗГОДНА ВЕЗА СА ПАНЧЕВОМ АУТОБУСОМ ИЛИ МОТОРНИМ ВОЗОМ ЗА 25 МИНУТА.

ПРОЈЕКТЕ — НАЦРТЕ ЗА УНУТРАШЊА УРЕЂЕЊА — НАМЕШТАЈ КАО И СВА ОБАВЕШТЕЊА ДОБИЋЕТЕ У
НАШОЈ КАНЦЕЛАРИЈИ

БЕОГРАД, КНЕЗА ПАВЛА 10 (МЕЗАНИН), ТЕЛЕФОН 22018.

**Панчевачка
Пучка Банка**
Панчево - Основана 1869 год.

Акцијски капитал и резерве Дин. Централа: ПАНЧЕВО. Телефони:
13,000.000.— 36.028 и 36.029
Улози: „стари“ Дин. 40,000.000.— Филијале: Алибунар, Дебелача, Ја-
„нови“ Дин. 20,000.000.— ша Томић, Ковин.

Чековни рачун код поштанске штед-
Београд 51.233.

Телеграфска адреса: ПУКБАНК.

Обавља сваковрсне банковне по-
слове, овлашћена за рад девизама
и валутама. Издаје сефове. Има Јав-
но стовариште у Панчеву.

Н. М. ВАЈФЕРТ

Пивара и фабрика слада Д. Д.
ПАНЧЕВО

Основана 1722 год.

Препоручује своје ПРВОКЛАСНО експорт (жута) и црна
ПИВА

Sava Papić i Brat

TRGOVINA MANUFAKTURNE
I KRATKE ROBE KOD
»JELENA«
PANČEVO

PRILIKOM VAŠEG DOLASKA
U PANČEVO NEMOJTE
PROPUSTITI DA POSETITE
ČUVENU POSLASTIČARNICU
KRIŽAN I DRUG

MITA PERINAC POSL. PANČEVO
URAR, ZLATAR, OPTIČAR
I MUZIKALIJE

HOTEL BEOGRAD
u Pančevu

PREPORUČUJE:

svoju čuvenu i dobru
kujnu, sva domaća pića,
kao i udoban hotel po
najsolidnijim cenama.

SVAKO VEĆE DANCING.
Svira čuveni Radomir
Mijtković,
kapelnik iz Beograda.

Za posetu moli
BRAT VIKTOR RUŽIČKA,
hotelijer.

KOLONIJALNA RADNJA
NA MALO I VELIKO

SVETOZAR RISTIĆ
PANČEVO

TRAŽITE CENOVNIK!
„HOHNER“ harmonika
KNJIZARA »PLANETA«
PANČEVO

STAKLARSKA RADNJA
FRANJE MAJERA SINOVI
PANČEVO

JOSIFA OFNERA SIN
— PANČEVO

Kolonijalna radnja na veliko, za-
sebno odelenje za farbe, razne
kemikalije kao i razne vrsti vo-
ska, zejtina i papira. Tel. 36-133
Telegram »Ofner« Pančevo.

**MARKUS
DAJČ**

veletrgovina koža

PANČEVO

Sestre i braćo!

Kad god dodete u Pančevo ne
zaboravite, da pregledate moje
bogato stovarište pomodne ro-
be. — Posluga brza i tačna. Cene
jeftine. Izbor veliki

Gaston Trevisan

galanterijska radnja
PANČEVO
(Korzo)